

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «АНТОНЮК ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF ANTONYUK AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 54812/22 та 13 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 28 листопада 2024 року

Заявники трималися під вартою у державній установі «Київський слідчий ізолятор».

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. Деякі заявники висунули інші скарги, які також порушували питання за Конвенцією. У заяві № 37306/23 заявник також висунув інші скарги за статтями 6 та 13 Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Стосовно інших скарг деяких заявників Європейський суд, посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, дійшов висновку, що ці скарги також свідчать про порушення положень Конвенції.

Європейський суд відхилив інші скарги у заяві № 37306/23 на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції як такі, що не відповідають критеріям прийнятності, або не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* прийнятними скарги на неналежні умови тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів і відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим, а також інші скарги за усталеною практикою суду, зазначені у таблиці в додатку, а решту скарг у заяві № 37306/23 – неприйнятними;
3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);
5. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «БЕЗ'ЯЗИКОВ ТА ВОЛОВИК ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF BEZYAZYKOV AND VOLOVYK UKRAINE)
(Заява № 44245/17 та 2 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 24 жовтня 2024 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 4 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на недоліки у провадженні щодо перегляду законності тримання їх під вартою. Крім того, у заяві № 38089/23 заявник висунув інші скарги, які також порушували питання за Конвенцією з огляду на відповідну усталену практику Європейського суду. У заяві № 44245/17 заявник також висунув інші скарги за статтями 5 і 13 Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд зазначив, що держава, яка запроваджує другий рівень судової інстанції для розгляду питання законності тримання під вартою та клопотань про звільнення з-під варти, повинна в принципі забезпечити, щоб особи, позбавлені свободи, користувалися на етапі оскарження такими самими гарантіями, як і в першій інстанції та констатував порушення пункту 4 статті 5 Конвенції.

Стосовно інших скарг у заяві № 38089/23 Європейський суд, посилаючись на свою усталену практику, дійшов висновку, що ці скарги також свідчать про порушення положень Конвенції.

Розглянувши інші скарги у заяві № 44245/17, Європейський суд відхилив цю частину заяв на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції, оскільки вони не відповідають критеріям прийнятності, передбаченим статтями 34 та 35 Конвенції, або не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *«Вирішує об'єднати заяви;*
2. *Оголошує прийнятними скарги на недоліки у провадженні щодо перегляду законності тримання під вартою та інші скарги за усталеною практикою Суду, наведені в таблиці у додатку, а решту скарг у заяві № 44245/17 – неприйнятними;*
3. *Постановляє, що ці скарги свідчать про порушення пункту 4 статті 5 Конвенції у зв'язку з недоліками у провадженні щодо перегляду законності тримання під вартою;*
4. *Постановляє, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);*
5. *Постановляє, що:*
  - (a) *упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені у таблиці в додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;*
  - (b) *із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «БОНДАРЕНКО ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF BONDARENKO AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 15961/23 та 6 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 12 листопада 2024 року

Заявники трималися під вартою у Державній установі «Криворізька установа виконання покарань (№3).

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. У заявах № 25871/23, № 32960/23 та № 32968/23 заявники також висунули інші скарги за різними статтями Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Розглянувши інші скарги у заявах № 25871/23, № 32960/23 та № 32968/23, Європейський суд дійшов висновку, що вони не відповідають критеріям прийнятності, передбаченими статтями 34 та 35 Конвенції, або не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї та відхилив цю частину заяв на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. *Вирішує* об'єднати заяви;

2. *Оголошує* прийнятними скарги на неналежні умови тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів і відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту, а решту скарг у заявах № 25871/23, № 32960/23 та № 32968/23 – неприйнятними;

3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;

4. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «БОНДАРЕНКО ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF BONDARENKO AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 32951/23 та 6 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 28 листопада 2024 року

Заявники трималися під вартою у державній установі «Сумський слідчий ізолятор».

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. Деякі висунули інші скарги, які також порушували питання за положеннями Конвенції з огляду на відповідну усталену практику Європейського суду.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Стосовно інших скарг Європейський суд дійшов висновку, що вони також свідчать про порушення Конвенції у контексті його висновків в рішеннях у справах проти України.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

« 1. *Вирішує* об'єднати заяви;

2. *Оголошує* заяви прийнятними;

3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;

4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю в додатку);

5. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «БОРОМЕНСЬКИЙ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF BOROMENSKYY AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 25427/23 та 13 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 28 листопада 2024 року

Заявники трималися під вартою у державній установі «Замкова виправна колонія (№ 58)».

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. Деякі заявники також висунули інші скарги за статтями 3 та 13 Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Розглянувши інші скарги заявників, Європейський суд відхилив цю частину заяв на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції, як таку, що не відповідає критеріям прийнятності, або не виявляє жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* прийнятними скарги на неналежні умови тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів і відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту, а решту скарг у заявах – неприйнятними;
3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим;
4. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ГАДАСЮК ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF GADASYUK v. UKRAINE)
(Заява № 39366/23)

Стислий виклад рішення від 14 листопада 2024 року

Судове провадження у справі заявниці на національному рівні стосувалося звільнення її з посади директора школи у зв'язку зі скороченням.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявниця скаржилася за пунктом 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на необґрунтованість або недостатню вмотивованість судового рішення.

Європейський суд нагадав, що відповідно до його тривалої та усталеної практики він не має діяти як суд четвертої інстанції, а тому не ставитиме під сумнів рішення національних судів за пунктом 1 статті 6 Конвенції, якщо тільки їхні висновки не вважаються свавільними або явно необґрунтованими.

Розглянувши скаргу заявниці, Європейський суд дійшов висновку, що національні суди не виконали свого обов'язку обґрунтувати свої рішення та не розглянули відповідні та важливі аргументи, висунуті заявницею. Зокрема, Верховний Суд не розглянув питання, чи були дотримані відповідні процесуальні гарантії у цій справі, зокрема щодо того, чи були заявниці запропоновані інші вакантні посади.

Європейський суд дійшов висновку, що заявниця була позбавлена свого права на вмотивоване судове рішення та констатував порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *«Оголошує* заяву прийнятною;
2. *Постановляє*, що ця заява свідчить про порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з необґрунтованістю або недостатньою вмотивованістю судового рішення;
3. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявниці суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ГАТАЛЯК ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF GATALYAK AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заявб № 42671/23 та 3 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 14 листопада 2024 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), що тривалість відповідних цивільних проваджень була несумісною з вимогою «розумного строку» та у них не було ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі тривалість проваджень була надмірною та не відповідала вимозі «розумного строку» та що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цими скаргами, та констатував порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. *Вирішує* об'єднати заяви;

2. *Оголошує* заяви прийнятними;

3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції у зв'язку з надмірною тривалістю цивільних проваджень та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;

4. *Постановляє*, що:

(a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ГОШОВСЬКИЙ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF GOSHOVSKYY AND OTHERS v. UKRAINE)

(Заява № 6403/17 та 9 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 12 грудня 2024 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), що тривалість відповідних цивільних проваджень була несумісною з вимогою «розумного строку» та у них не було ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. У заяві № 16082/17 заявник також висунув інші скарги за статтею 8 Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі тривалість проваджень була надмірною та не відповідала вимозі «розумного строку» і що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цими скаргами, та констатував порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції.

Європейський суд відхилив інші скарги у заяві № 16082/17 на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції як такі, що не відповідають критеріям прийнятності, або не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* прийнятними скарги на надмірну тривалість цивільних проваджень та відсутність ефективного засобу юридичного захисту у національному законодавстві, а решту скарг у заяві № 16082/17 – неприйнятними;
3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції у зв'язку з надмірною тривалістю цивільних проваджень та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
4. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.
5. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції у заяві № 16082/17».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ДІДИК ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF DIDYK AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 8322/22 та 8 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 12 грудня 2024 року

Заявники трималися під вартою у державній установі «Житомирська установа виконання покарань (№ 8)».

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. У заяві № 30550/23 заявник також висунув інші скарги за статтями 3 та 13 Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою протягом зазначених у таблиці в додатку періодів були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Розглянувши інші скарги у заяві № 30550/23, Європейський суд відхилив цю частину заяв на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції, як таку, що не відповідає критеріям прийнятності, або не виявляє жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* прийнятними скарги на неналежні умови тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів і відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту, а решту скарг у заяві № 30550/23 – неприйнятними;
3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
4. *Постановляє*, що:
  - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ДЮМІН ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF DYUMIN AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 32715/23 та 5 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 12 грудня 2024 року

Заявники трималися під вартою у державній установі «Київський слідчий ізолятор».

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. Деякі заявники висунули інші скарги, які також порушували питання за Конвенцією. У заявах № 34303/23 та № 39973/23 заявники також висунули інші скарги за статтею 3 Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Стосовно інших скарг деяких заявників Європейський суд, посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, дійшов висновку, що ці скарги також свідчать про порушення положень Конвенції.

Європейський суд відхилив інші скарги у заявах № 34303/23 та № 39973/23 на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції як такі, що не відповідають критеріям прийнятності, або не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* прийнятними скарги на неналежні умови тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів і відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту, а також інші скарги за усталеною практикою Суду, наведені у таблиці в додатку, а решту скарг у заявах № 34303/23 та № 39973/23 – неприйнятними;
3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю в додатку);
5. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ЄРМАКОВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF YERMAKOV AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 50634/21 та 7 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 14 листопада 2024 року

Заявники трималися під вартою у державній установі «Київський слідчий ізолятор».

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. У заявах № 50634/21 та № 26903/23 заявники подали інші скарги, які також порушували питання за статтею 5 Конвенції. У заявах №№ 14644/23, 26751/23 та 41101/23 заявники також висунули інші скарги за різними статтями Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Розглянувши скарги за статтею 5 Конвенції у заявах № 50634/21 та № 26903/23, Європейський суд, посилаючись на свою відповідну усталену практику, дійшов висновку, що ці скарги також свідчать про порушення положень Конвенції.

Щодо інших скарг у заявах №№ 14644/23, 26751/23 та 41101/23 Європейський суд дійшов висновку, що вони не відповідають критеріям прийнятності, передбаченими статтями 34 та 35 Конвенції, або не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї та відхилив цю частину заяв на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Вирішує*, що у заяві № 50634/21 пані Є.В. Єрмакова, вдова заявника має *locus standi* у провадженні;
3. *Оголошує* прийнятними скарги на неналежні умови тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів і відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту, а також інші скарги за усталеною практикою суду, зазначені у таблиці в додатку, а решту скарг у заявах №№ 14644/23, 26751/23 та 41101/23 – неприйнятними;
4. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
5. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);
6. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ІВАНЧІКОВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF IVANCHIKOV AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 34046/23 та 5 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 28 листопада 2024 року

Заявники трималися під вартою у державній установі «Чернігівська виправна колонія».

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

« 1. *Вирішує* об'єднати заяви;

2. *Оголошує* заяви прийнятними;

3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;

5. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «КАЛІМОВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF KALIMOV AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 26875/23 та 10 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 24 жовтня 2024 року

Заявники трималися під вартою у державній установі «Криворізька установа виконання покарань (№ 3)».

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. У заявах № 577/24 та № 579/24 заявники також висунули інші скарги за статтею 3 Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Розглянувши інші скарги у заявах № 577/24 та № 579/24, Європейський суд дійшов висновку, що вони не відповідають критеріям прийнятності, передбаченими статтями 34 та 35 Конвенції, або не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї та відхилив цю частину заяв на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* прийнятними скарги на неналежні умови тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів і відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту, а решту скарг у заявах № 577/24 та № 579/24 – неприйнятними;
3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
4. *Постановляє*, що:
  - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «КЛИМУХ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF KLYMUKH AND OTHERS v. UKRAINE)

(заява № 55919/16 та 2 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 10 жовтня 2024 року

Заявники зверталися за захистом своїх порушених прав до судів вищих інстанцій, які повернули апеляційні/касаційні скарги без розгляду по суті у зв'язку із несплатою заявниками судового збору.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на відмову у доступі до судів вищих інстанцій.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд зазначив, що право на доступ до суду не є абсолютним і може підлягати обмеженням, які, однак, не можуть забороняти або скорочувати доступ особи у такий спосіб або такою мірою, щоб сама суть цього права була підірвана. Європейський суд нагадав, що держава має гарантувати громадянам ефективне право на доступ до судів для вирішення спору щодо їхніх прав та обов'язків цивільного характеру, а також що ризик будь-якої помилки органу державної влади має покладатися на саму державу, а помилки не повинні виправлятися за рахунок зацікавленої особи.

З огляду на свою практику з цього питання Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі відповідні обмеження підірвали саму суть права заявників на доступ до суду та констатував порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з відмовою у доступі до судів вищих інстанцій;
4. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені у таблиці в додатку, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
5. *Відхиляє* решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «КОНОНЕНКОТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF KONONENKO AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 7340/22 та 9 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 12 грудня 2024 року

Заявники трималися під вартою у різних установах Державної кримінально-виконавчої служби України.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. Деякі заявники висунули інші скарги, які також порушували питання за Конвенцією.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Стосовно інших скарг деяких заявників Європейський суд, посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, дійшов висновку, що ці скарги також свідчать про порушення положень Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *«Вирішує»* об'єднати заяви;
2. *«Оголошує»* заяви прийнятними;
3. *«Постановляє»*, що ці заяви свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим;
4. *«Постановляє»*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю в додатку);
5. *«Постановляє»*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «КРАСНЯНЧУК ТА КОВАЛЬОВ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF KRASNYANCHUK AND KOVALYOV v. UKRAINE)
(Заяви № 40009/15 та № 40118/15)

Стислий виклад рішення від 28 листопада 2024 року

Справа стосується подій, пов'язаних із масовими акціями протесту в Україні в період з листопада 2013 до лютого 2014 роки, які узагальнено називають «Євромайданом» та/або «Майданом».

У січні 2014 року заявників у різних містах України затримали працівники міліції у зв'язку з їхньою участю в акціях протесту. Працівники міліції побили заявників під час затримання та допиту. Не зважаючи на прохання заявників про терміновий медичний огляд та лікування через отримані тілесні ушкодження, працівники міліції доставили першого заявника до медичного закладу лише приблизно через десять годин після затримання, а другого заявника – через двадцять чотири години. Заявників тримали під вартою за підозрою, зокрема, в участі в масових заворушеннях. Кримінальне провадження щодо першого заявника було закрито 19 травня 2014 року, а щодо другого заявника – 31 травня 2014 року.

У різні дати в лютому 2014 року, червні 2015 року та жовтні 2018 року органи державної влади порушили декілька кримінальних проваджень, які стосувалися, серед іншого, підтверджених різними офіційними медичними документами скарг заявників на жорстоке поводження працівників міліції; ненадання належної медичної допомоги під час тримання під вартою; а також на свавільне затримання та притягнення до відповідальності за участь в акціях протесту на Майдані.

У 2021 році одне з таких проваджень завершилося обранням покарання начальнику підрозділу міліції, який наказав своїм підлеглим затримувати та застосовувати силу до протестувальників Майдану, в тому числі до першого заявника. Вимога першого заявника щодо відшкодування шкоди у цьому провадженні після декількох повторних розглядів справи станом на 2023 рік перебувала на розгляді у суді першої інстанції. Інші пов'язані кримінальні провадження, як зазначено у рішенні Європейського суду у цій справі, усе ще тривають.

У період з листопада 2016 року до травня 2018 року заявникам було сплачено одноразову грошову виплату в розмірі 200 000 гривень у зв'язку із завданням їм тілесних ушкоджень під час участі в акціях протесту на Майдані. Виплати були здійснені згідно із Законом України «Про встановлення державної допомоги постраждалим учасникам масових акцій громадського протесту та членам їх сімей» від 21 лютого 2014 року і відповідними постановами Кабінету Міністрів України.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на жорстоке поводження працівників міліції, непроведення ефективного офіційного розслідування стверджуваного жорстокого поводження з ними та ненадання органами державної влади належної медичної допомоги під час тримання їх під вартою; за пунктом 1 статті 5 Конвенції на незаконне та свавільне тримання під вартою; за статтею 11 Конвенції на перешкоджання їм брати участь в акціях протесту, і піддання їх жорстокому поводженню під час тримання під вартою у зв'язку з цим; за статтею 10 Конвенції на перешкоджання заявникам висловлювати їхні політичні погляди під час акцій протесту на Майдані; за статтею 13 Конвенції у зв'язку з непроведенням ефективного офіційного розслідування їхніх скарг на жорстоке поводження та свавільне затримання.

Розглянувши скарги заявників за статтею 3, пунктом 1 статті 5 та статтею 11 Конвенції, Європейський суд зазначив, що відповідні загальні принципи були наведені у керівній справі «Шморгунов та інші проти України».

З огляду на наявні у цій справі матеріали та беручи до уваги складність відповідного провадження та певний прогрес, досягнутий на національному рівні, Європейський суд дійшов висновку, що у дати та за обставин цієї справи: заявники зазнали жорстокого поводження працівників міліції, а тому було порушено статтю 3 Конвенції; органи державної влади належним чином не відреагували на проблеми зі здоров'ям, які виникли внаслідок цього у заявників, під час

тримання їх під вартою, а тому було порушено статтю 3 Конвенції у зв'язку з цим; заявники були затримані з порушенням пункту 1 статті 5 Конвенції; і було непропорційне втручання в їхнє право на свободу мирних зібрань, а тому було порушено статтю 11 Конвенції.

Європейський суд також дійшов висновку, що жодного ефективного офіційного розслідування за скаргами заявників на жорстоке поводження працівників міліції проведено не було і у зв'язку з цим було порушено процесуальний аспект статті 3 Конвенції.

Щодо скарг заявників за статтями 10 та 13 Конвенції Європейський суд дійшов висновку, що з огляду на наведені ним висновки за статтею 3, пунктом 1 статті 5 і статтею 11 Конвенції він розглянув основні юридичні питання, порушені в цій справі, і немає потреби ухвалювати окреме рішення щодо питання прийнятності та суті цих скарг.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* прийнятними скарги заявників за статтею 3, пунктом 1 статті 5 і статтею 11 Конвенції;
3. *Постановляє*, що немає потреби розглядати питання прийнятності та суті їхніх скарг за статтями 10 і 13 Конвенції;
4. *Постановляє*, що було порушено статтю 3 Конвенції у зв'язку з тим, що у дати та за обставин, зазначених в таблиці у додатку, заявники зазнали жорстокого поводження працівників міліції і органи державної влади не відреагували належним чином на проблеми зі здоров'ям заявників, які виникли внаслідок цього, під час їхнього перебування під вартою;
5. *Постановляє*, що було порушено статтю 3 Конвенції у зв'язку з тим, що органи державної влади не провели ефективного розслідування жорстокого поводження працівників міліції із заявниками;
6. *Постановляє*, що заявників тримали під вартою протягом періодів, зазначених в таблиці у додатку, з порушенням пункту 1 статті 5 Конвенції;
7. *Постановляє*, що було порушено статтю 11 Конвенції щодо права заявників на свободу мирних зібрань;
8. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:
    - (i) 9 000 (дев'ять тисяч) євро кожному заявнику та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;
    - (ii) 6 300 (шість тисяч триста) євро другому заявнику та додатково суму будь-якого податку, що може йому нараховуватися, в якості компенсації витрат на правову допомогу, які мають бути сплачені безпосередньо на банківський рахунок, зазначений пані Є. Закревською;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
9. *Відхиляє* решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ЛУЦАК ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF LUTSAK AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 8317/22 та 10 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 12 грудня 2024 року

Заявники трималися під вартою у державній установі «Вінницька установа виконання покарань (№ 1)».

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. У заяві № 40440/23 заявник подав інші скарги за статтями 6 та 13 Конвенції. У заявах № 8317/22 та № 38295/23 заявники також висунули інші скарги за статтями 3 та 13 Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Стосовно інших скарг заявника у заяві № 40440/23 Європейський суд, посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, дійшов висновку, що ці скарги також свідчать про порушення положень Конвенції.

Європейський суд відхилив інші скарги у заявах № 8317/22 та № 38295/23 на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції як такі, що не відповідають критеріям прийнятності, або не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* прийнятними скарги на неналежні умови тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів і відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту, а також інші скарги за усталеною практикою Суду, наведені у таблиці в додатку, а решту скарг у заявах № 8317/22 та № 38295/23 – неприйнятними;
3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю в додатку);
5. *Постановляє*, що:
  - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «МАДЗИГОН ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF MADZIGON AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заяви № 37778/23 та 2 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 16 листопада 2024 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на надмірну тривалість кримінального провадження та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим.

Розглянувши всі надані йому матеріали, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі тривалість проваджень на національному рівні була надмірною і не відповідала вимозі «розумного строку» та, що у заявників не було ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим та констатував порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. *Вирішує* об'єднати заяви;

2. *Оголошує* заяви прийнятними;

3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції у зв'язку з надмірною тривалістю кримінальних проваджень та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим;

4. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені у таблиці в додатку, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «МАЛЄЄВ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF MALYEYEV v. UKRAINE)
(Заяви № 39488/15)

Стислий виклад рішення від 10 жовтня 2024 року

05 березня 2015 року заявника, який на той момент був практикуючим адвокатом, було затримано слідчим в межах розслідування корупційного правопорушення. У протоколі затримання зазначалося, що заявник був затриманий на двох підставах, передбачених частиною першою статті 208 Кримінального процесуального кодексу України, а саме, (i) під час вчинення злочину чи замаху на його вчинення; і (ii) безпосередньо після вчинення злочину очевидець, в тому числі потерпілий, або поєднання очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин. Під час затримання було проведено особистий обшук заявника та у нього було вилучено певні речі. Того ж дня заявника звільнили без пред'явлення обвинувачень.

У березні 2015 року апеляційний суд залишив ухвалу Дніпровського районного суду міста Києва про задоволення клопотання слідчого щодо арешту речей, вилучених під час особистого обшуку заявника, без змін, встановивши, що арешт зазначених речей був законним та обґрунтованим.

Під час розслідування заявник подавав декілька клопотань, вимагаючи визнання арешту вилучених речей недійсним як неправомірного. У заявах він не вказував, які саме документи були у нього вилучені. Національні суди відмовляли у задоволенні цих заяв, встановивши, що заявник не обґрунтував їх.

У жовтні 2016 року прокурор Київської місцевої прокуратури № 9 закриття провадження щодо заявника у зв'язку з відсутністю в діянні складу кримінального правопорушення та постановив повернути вилучені речі заявнику. У травні 2017 року Київська місцева прокуратура № 4 повернула заявнику вилучені речі.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за пунктом 1 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на те, що його затримання 05 березня 2015 року було здійснено з порушенням процесуального законодавства, оскільки в протоколі затримання не було зазначено жодних відповідних підстав; за статтею 8 Конвенції та статтею 1 Першого протоколу до Конвенції на вилучення та арешт речей, пов'язаних з його професійною діяльністю, а також неповернення їх органами державної влади після закриття кримінального провадження.

Розглянувши скарги заявника Європейський суд зазначив, що протокол затримання містив лише посилання на дві підстави, однак ці підстави, розглядаючи їх разом, вбачаються такими які, створюють двозначність, тоді як ні протокол затримання, ні будь-які інші документи не містили конкретної інформації або не посилалися на будь-які конкретні обставини, щоб пояснити, чи вчиняв заявник злочин в момент його затримання або були очевидні ознаки, які чітко вказували на те, що він щойно вчинив злочин. Європейський суд дійшов висновку, що затримання заявника 05 березня 2015 року на підставі рішення слідчого було несумісним з вимогами пункту 1 статті 5 Конвенції та констатував порушення цього положення Конвенції.

Стосовно інших скарг заявника Європейський суд зауважує, що заявник виклав свої скарги в загальних формулюваннях і не вказав, які саме документи стосовно його професійної діяльності були у нього вилучені, а також не надав деталей у зв'язку з цим під час провадження на національному рівні. Крім того, заявник не повідомив Європейський суд, що решту вилучених речей йому повернули у 2017 році. Також Європейський суд зазначив, що заявник не зміг довести, що він намагався вимагати компенсацію за стверджувану затримку у поверненні органами державної влади вилучених речей. Вбачається, що заявник ніколи не порушував зазначене питання у національних судах.

У контексті зазначеного Європейський суд, відповідно до пунктів 1 і 4 статті 35 Конвенції, відхилив скарги заявника за статтею 8 Конвенції та статтею 1 Першого протоколу

до Конвенції як явно необґрунтовані, а також у зв'язку з невичерпанням доступних заявнику національних засобів юридичного захисту.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* прийнятною скаргу за пунктом 1 статті 5 Конвенції щодо законності затримання заявника 05 березня 2015 року, а решту скарг у заяві – неприйнятними;
2. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 5 Конвенції;
3. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику 1800 євро, зазначену у таблиці в додатку; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.
4. *Відхиляє* вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «МАРТИЩЕНКО ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF MARTYSHCHENKO AND OTHERS v. UKRAINE)

(Заява № 16153/23 та 5 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 28 листопада 2024 року

Заявники трималися під вартою у державних установах «Ладизинська виправна колонія (№ 39)», «Городищенська виправна колонія (№ 96)» та «Полтавська установа виконання покарань (№ 23)».

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. У заяві № 41092/23 заявник подав інші скарги, які також порушували питання за Конвенцією. У заяві № 16153/23 заявник також висунув інші скарги за статтею 3 Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Розглянувши інші у заяві № 41092/23, Європейський суд, посилаючись на свою відповідну усталену практику, дійшов висновку, що ці скарги також свідчать про порушення положень Конвенції.

Розглянувши інші скарги у заяві № 16153/23, Європейський суд відхилив цю частину заяви на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції, як таку, що не відповідає критеріям прийнятності, або не виявляє жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

« 1. *Вирішує* об'єднати заяви;

2. *Оголошує* прийнятними скарги на неналежні умови тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів і відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим, а також інші скарги за усталеною практикою Суду, зазначені у таблиці в додатку, а решту скарг у заяві № 16153/23 – неприйнятними;
3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю в додатку);
5. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «МАРУЩАК ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF MARUSHCHAK v. UKRAINE)
(заява № 62341/16)

Стислий виклад рішення від 14 листопада 2024 року

Заявниця працювала головним редактором комунального засобу масової інформації – газети. Разом із заробітною платою вона отримувала пенсію за віком, нараховану відповідно до Закону України «Про державну службу».

З 01 квітня 2015 року виплату заявниці пенсії за віком було припинено у зв'язку з набранням чинності змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та інших законодавчих актів, якими було призупинено виплату пенсії за віком, призначеної відповідно до Закону України «Про державну службу» особам, які за сумісництвом працювали на посадах, що надавали право на такі пенсії.

Хоча суд першої інстанції ухвалив постанову на користь заявниці, зазначивши, що вона не була державним службовцем, а тому відповідні зміни до неї не застосовувалися, Вищий адміністративний суд України залишив без змін постанову Київського апеляційного адміністративного суду від 07 квітня 2016 року, якою постановою суду першої інстанції була скасована, а в задоволенні позовних вимог заявниці було відмовлено в повному обсязі. Суди вищих інстанцій встановили, що хоча заявниця не була державним службовцем, відповідні зміни застосовувалися до неї, оскільки вона обіймала посаду, яка давала право на отримання пенсії, призначеної згідно із Законом України «Про державну службу».

З 01 травня 2016 року виплату заявниці пенсії за віком було відновлено, оскільки Закон України «Про державну службу» втратив чинність.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявниця скаржилася за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), що призупинення виплати їй пенсії за віком з 01 квітня 2015 року до 30 квітня 2016 року становило втручання в її право на мирне володіння майном, та за статтею 14 Конвенції у поєднанні зі статтею 1 Першого протоколу до Конвенції на стверджуваний дискримінаційний характер припинення виплати їй пенсії, порівняно з іншими працюючими пенсіонерами, пенсії яких було зменшено лише на 15%.

Стосовно припинення виплати пенсії заявниці в період з 01 квітня 2015 року до 31 травня 2015 року, Європейський суд зазначив, що к впливає з тексту прикінцевих положень Закону № 213-VIII, продовження припинення виплати пенсії з 01 червня 2015 року було обумовлене прийняттям спеціального закону з питань пенсійного забезпечення. Однак, як підтверджує практика Верховного Суду, такого закону прийнято не було, і з 01 червня 2015 року положення законодавства, які регулювали виплату пенсій відповідно до Закону України «Про державну службу» для журналістів, які працювали у державних і комунальних засобах масової інформації, припинили свою дію. Отже, Європейський суд дійшов висновку, що підстав для подальшого припинення виплати заявниці пенсії більше не існувало та констатував порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції.

Щодо скарги заявниці на стверджуваний дискримінаційний характер припинення виплати їй пенсії, Європейський суд зазначив, що для порушення питання за статтею 14 Конвенції має існувати різниця у ставленні до осіб в аналогічних або відносно подібних ситуаціях, і заявниця зобов'язана довести існування такого різного ставлення. Оскільки у цій справі заявниця не змогла обґрунтувати свою вимогу та не надала детального пояснення своїх міркувань стосовно цього питання, Європейський суд відхилив цю скаргу відповідно до пункту 4 статті 35 Конвенції, як явно необґрунтовану.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. *Оголошує* прийнятною скаргу за статтею 1 Першого протоколу до конвенції стосовно періоду з 01 червня 2015 року до 30 квітня 2016 року, а решту скарг у заяві – неприйнятними;

2. *Постановляє*, що було порушено статтю 1 Першого протоколу до Конвенції стосовно зазначеного періоду;
3. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявниці таку суму, яка має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:
    - (i) 4 000 (чотири тисячі) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування матеріальної та моральної шкоди;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
4. *Відхиляє* решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «МАТЯШУК ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF MATYASHUK AND OTHERS v. UKRAINE)

(Заявб № 44844/17 та 8 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 28 листопада 2024 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), що тривалість відповідних цивільних проваджень була несумісною з вимогою «розумного строку» та у них не було ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі тривалість проваджень була надмірною та не відповідала вимозі «розумного строку» та що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цими скаргами, та констатував порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції у зв'язку з надмірною тривалістю цивільних проваджень та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
4. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «НИЧИПОРЕНКО ТА ДЕМІДОВА ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF NYCHYPORENKO v. UKRAINE)
(Заяви № 8278/21 та № 41605/23)

Стислий виклад рішення від 12 грудня 2024 року

У цій справі заявниці стверджували, що зазнали жорстокого поводження та, що в подальшому, за вказаними фактами не було проведено ефективних розслідувань.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявниці скаржилися за статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на непроведення ефективного розслідування жорстокого поводження з ними, вчиненого приватними особами. У заяві № 8278/21 заявниця висунула інші скарги, які також порушували питання за статтею 6 Конвенції з огляду на відповідну усталену практику Європейського суду. У заяві № 41605/23 заявниця додатково скаржилася за статтями 6 і 13 Конвенції на тривалість провадження у її справі.

Розглянувши скарги заявниць Європейський суд нагадав щодо розслідування стверджуваного жорстокого поводження, що мінімальні стандарти ефективності включають у себе вимоги, що розслідування має бути незалежним, безстороннім і підлягати громадському контролю, а уповноважені органи державної влади повинні діяти зі зразковою ретельністю та оперативністю.

Також Європейський суд зазначив, що стаття 3 Конвенції вимагає від органів державної влади не тільки проведення ефективного досудового розслідування стверджуваного жорстокого поводження, навіть якщо таке поводження було вчинено приватними особами, а і щоб національні суди за жодних обставин не допускали випадків, за яких завдані тілесні та моральні страждання залишатимуться безкарними.

Європейський суд зауважив, що у цій справі органи державної влади, які були уповноважені порушити та розслідувати кримінальні провадження, насправді не намагалися оперативно та ретельно розслідувати їх, встановити факти та за потреби притягнути до відповідальності винних осіб. З огляду на свою практику, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі розслідування не відповідало критеріям ефективності та констатував порушення процесуального аспекту статті 3 Конвенції.

Щодо скарг у заяві № 8278/21 Європейський суд, враховуючи всі наявні у нього матеріали, дійшов висновку, що вони також свідчать про порушення Конвенції у контексті висновків в рішеннях у справах проти України.

Розглянувши додаткові скарги заявниці у заяві № 41605/23 Європейський суд вирішив, що немає потреби окремо розглядати скарги заявниці за статтями 6 і 13 Конвенції з огляду на наведені висновки за статтею 3 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* прийнятними скарги на непроведення ефективного розслідування жорстокого поводження, вчиненого приватними особами, та інші скарги за усталеною практикою Суду, наведені в таблиці у додатку, і *вважає*, що немає потреби розглядати окремо решту скарг у заяві № 41605/23;
3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статті 3 Конвенції у зв'язку з непроведенням ефективного розслідування жорстокого поводження, вчиненого приватними особами;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю в додатку);
5. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ТОВ «ОДЕСЬКА БУТЕРБРОДНА КОМПАНІЯ» ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF ODESKA BUTERBRODNA KOMPANIYA , TOV v. UKRAINE)
(Заява № 59414/15)

Стислий виклад рішення від 12 грудня 2024 року

У 2007 – 2008 роках під час низки господарських проваджень за участю пані Б., Одеської міської ради та районного прокурора суди встановили, що кафе, яке було побудовано пані Б. у 2004 – 2005 роках на земельній ділянці комунальній власності в м. Одеса, не було «zareєстроване», як того вимагало законодавство для всіх нових об'єктів нерухомості, і пані Б. не мала права на земельну ділянку під кафе. Отже, кафе було самочинною забудовою і у січні 2008 року Одеський апеляційний господарський суд постановив знести кафе. З матеріалів справи вбачається, що знесення здійснено не було.

У вересні 2008 року (у деяких документах ця дата вказана як вересень 2010 року) пані Б. продала кафе пану М. за договором, який вона зобов'язалася нотаріально посвідчити, але, як вбачається, вона цього не зробила. Тому пан М. подав проти неї позов, вимагаючи визнання дійсним договору купівлі-продажу, а також визнання його прав власності на кафе. У липні 2012 року районний суд задовольнив його позовні вимоги в повному обсязі та на підставі цього рішення пан М. зареєстрував своє право власності на кафе.

У грудні 2011 року пан і пані Є. купили кафе у пана М. та зареєстрували свої права власності на нього. У березні 2012 року підприємство-заявник (приватне товариство з обмеженою відповідальністю, засноване паном і пані Є. та ще однією особою) отримало право власності на кафе як внесок пана і пані Є. до статутного фонду.

У квітні 2012 року прокурор району, діючи в інтересах Одеської міської ради, оскаржив рішення, яким було визнано право власності пана М. на кафе. Суд задовольнив вимоги прокурора, встановивши відсутність доказів того, що пані Б. коли-небудь мала належним чином зареєстроване право власності на кафе, а тому договір купівлі-продажу був недійсним.

У травні 2014 року прокурор оскаржив дійсність договорів між паном М. й паном та пані Є., а також їхні права власності та право власності на кафе підприємства-заявника. Суди трьох інстанцій ухвалили рішення на користь прокурора.

Як вбачається, рішенням від 27 січня 2016 року, ухваленим у межах іншого провадження, підприємство-заявник зобов'язали звільнити відповідну земельну ділянку і знести всі самочинно побудовані об'єкти на ній. Згідно з інформацією, наявною в матеріалах справи, виконавче провадження за цим рішенням досі триває.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) підприємство-заявник скаржилося за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на незаконне і непропорційне позбавлення майна, та за статтею 6 Конвенції на те, що рішення судів у провадженнях про визнання його права власності недійсним були недостатньо обґрунтованими. Європейський суд вирішив розглянути скарги підприємства-заявника лише за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції.

Розглянувши матеріали справи, Європейський суд зазначив, що у цій справі, навіть припустивши, що оскаржуване втручання було передбачене законодавством і переслідувало мету, яка відповідала суспільному інтересу, воно в будь-якому випадку не відповідало вимозі пропорційності.

Європейський суд наголосив, що навіть після того, як право власності підприємства-заявника на кафе було визнано недійсним і було знову видано наказ про знесення кафе у 2016 році, жодних дій для виконання цього рішення вжито не було, а виконавче провадження досі триває, хоча минуло вісім років. Більш того, з липня 2011 року до березня 2012 року кафе тричі змінювало власників, але жодного разу органи державної влади під час реєстрації прав власності не виявили жодних порушень щодо статусу майна чи не запобігли вчиненню правочинів стосовно нього, хоча їм мало бути відомо щонайпізніше з 2008 року, що це майно було самочинною забудовою. Європейський суд зазначив, що це є ознакою тривалого терпимого ставлення органів державної влади до існуючої ситуації або щонайменше небажання остаточно розв'язати її.

Стосовно аргументів, що підприємство-заявник могло вимагати компенсацію за втрату майна, Європейський суд зауважив, що, по-перше, частина цього аргументу стосується передбачуваної можливості пана та пані Є., учасників підприємства-заявника, подати позов про відшкодування шкоди проти пана М., однак відсутнє детальне пояснення на підставі яких конкретних положень національного законодавства це було б можливим, і як це могло б виправити ситуацію для підприємства-заявника як окремої юридичної особи; по-друге, те, що підприємство-заявник могло отримати відшкодування за незаконні дії чи рішення органів державної влади, не було підтверджено жодними поясненнями чи прикладами з національної практики. Отже, Європейський суд дійшов висновку, що не має жодних наданих йому матеріалів, які б свідчили, що підприємство-заявник мало будь-які способи отримання компенсації.

Беручи до уваги наведені міркування, Європейський суд констатував порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції .

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД О ДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* долучити до розгляду по суті попередні заперечення Уряду щодо прийнятності та відхиляє їх;
2. *Оголошує* заяву прийнятною;
3. *Постановляє*, що було порушено статтю 1 Першого протоколу до Конвенції;
4. *Постановляє*, що стосовно матеріальної шкоди, завданої у результаті встановленого порушення, питання справедливої сатисфакції не готове для вирішення, а тому
  - (a) *відкладає* розгляд цього питання;
  - (b) *закликає* Уряд і підприємство-заявника упродовж трьох місяців з дати повідомлення про це рішення надати свої письмові зауваження з цього питання та, зокрема, повідомити Суд про будь-яку угоду, якої вони можуть досягти;
  - (c) *відкладає* подальший розгляд цього питання та делегує Голові комітету повноваження вирішити його за необхідності;
5. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити підприємству-заявнику такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:
    - (i) 3 000 (три тисячі) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;
    - (ii) 400 (чотириста) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись підприємству-заявнику, в якості компенсації судових та інших витрат, ця сума має бути сплачена безпосередньо на банківський рахунок пана Лещенка;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
6. *Відхиляє* решту вимог підприємства-заявника щодо справедливої сатисфакції моральної шкоди та судових й інших витрат.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ОРЛОВ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF ORLOV v. UKRAINE)
(заява № 10993/18)

Стислий виклад рішення від 21 листопада 2024 року

14 серпня 2009 року заявник поскаржився до відділу міліції на тілесні ушкодження, отримані ним унаслідок бійки.

22 серпня 2009 року та 21 січня 2010 року працівники міліції відмовляли у порушенні кримінальної справи. Прокурор скасував ці постанови 12 січня 2010 року та 14 жовтня 2011 року відповідно.

11 листопада 2011 працівниками міліції було порушено кримінальну справу щодо заподіяння умисних середньої тяжкості тілесних ушкоджень заявнику. За результатами проведеного у справі розслідування матеріали справи були направлені для розгляду до суду.

У вересні 2013 року було розпочато судовий розгляд. 30 вересня 2015 року суддя провів остаточне засідання у справі, пішов до нарадчої кімнати, але не повернувся до зали судового засідання для проголошення вироку. Заявнику так і не було надано паперову копію вказаного вироку, а також її не було в матеріалах справи.

Відповідно до листів виконуючого обов'язки голови Бабушкінського районного суду міста Дніпропетровська Державної судової адміністрації України суддя, який розглянув справу – ухвалив вирок, але в матеріалах справи не було його друкованої чи електронної копії. Ні повторний розподіл справи, ні її повторний розгляд, ні будь-яке інше вирішення питання було неможливим згідно з відповідними Положеннями про автоматизовану систему документообігу суду.

10 серпня 2018 року канцелярія Бабушкінського районного суду міста Дніпропетровська надіслала заявнику електронний лист, долучивши копію вироку від 30 вересня 2015 року та супровідний лист від голови Бабушкінського районного суду міста Дніпропетровська про те, що той же суд надіслав копію вироку заявникові для його відома. Заявник подав апеляційну скаргу.

14 листопада 2018 року Дніпровський апеляційний суд скасував вирок від 30 вересня 2015 року та направив справу до суду першої інстанції на новий розгляд. Апеляційний суд встановив, що Бабушкінський районний суд міста Дніпропетровська не дотримався процесуальних норм, оскільки суддя не проголосив вирок прилюдно негайно після виходу з нарадчої кімнати та не повідомив сторонам про можливість подання апеляційної скарги.

24 вересня 2019 року Бабушкінський районний суд міста Дніпропетровська розглянув справу за відсутності заявника, закриття кримінальне провадження та звільнив обвинуваченого від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням десятирічного строку давності. Суд залишив без розгляду цивільний позов заявника проти обвинуваченого.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за статтями 6 і 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), що розслідування жорстокого поводження з ним було неефективним і суд першої інстанції не виправдано затягнув провадження та не ухвалив вироку у кримінальній справі, в якій заявник мав статус потерпілого. Європейський суд вирішив розглянути скаргу заявника за статтею 3 Конвенції.

Розглянувши скарги заявника Європейський суд зазначив, що у цій справі кримінальне провадження було порушено майже через два роки після випадку і що така затримка не може бути виправдана обставинами справи. Досудове розслідування тривало два роки, що в принципі не можна вважати необґрунтованим, однак суд першої інстанції розглядав справу ще два роки, так і не ухваливши вироку після повернення з нарадчої кімнати. Заявник чекав ще майже три роки до серпня 2018 року, коли йому надіслали копію вироку.

Європейський суд вказав, що затягування з порушенням кримінальної справи, затягування розгляду справи та ухвалення вироку Бабушкінським районним судом з порушенням процесуальних норм призвели до закінчення строку давності та закриття кримінального провадження, а також нагадав, що мета забезпечення ефективного захисту від актів жорстокого поводження не може бути досягнута, якщо кримінальне провадження закрито у зв'язку із закінченням строків давності притягнення до кримінальної відповідальності, якщо це сталося внаслідок недоліків у діях відповідних органів державної влади.

Європейський суд зробив висновок, що невчасне порушення працівниками міліції кримінальної справи, і розгляд справи Бабушкінським районним судом без дотримання застосовних процесуальних норм не відповідало позитивним зобов'язанням держави за статтею 3 Конвенції та констатував порушення процесуального аспекту статті 3 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Оголошує* заяву прийнятною;
2. *Постановляє*, що було порушено процесуальний аспект статті 3 Конвенції;
3. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику 4 500 (чотири тисячі п'ятсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
4. *Відхиляє* решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ПАВЛЮЧЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF PAVLYUCHENKO v. UKRAINE)
(Заява № Заяви № 23462/22 та № 16921/23)

Стислий виклад рішення від 14 листопада 2024 року

Заявник тримався під вартою в державній установі «Дніпровська установа виконання покарань (№ 4)».

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання його під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. Заявник також висунув інші скарги за положеннями Конвенції.

Розглянувши скарги заявника, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, того чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявника під вартою були неналежними, а також, що заявник не мав у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Стосовно інших скарг заявника Європейський суд дійшов висновку, що вони також свідчать про порушення Конвенції у контексті його висновків у рішеннях у справах проти України.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що було порушено статті 3 та 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);
5. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику суми, зазначені у таблиці в додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ПОДОЛИЧ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF PODOLYCH AND OTHERS v. UKRAINE)

(Заява № 12994/23 та 9 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 24 жовтня 2024 року

Заявники трималися під вартою у різних установах Державної кримінально-виконавчої служби України, а також в Лугансько-Павлоградському зональному відділі Військової служби правопорядку.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. Деякі заявники висунули інші скарги, які також порушували питання з огляду на відповідну усталену практику Європейського суду. У заявах № 12994/23 та № 34562/23 заявники також висунули інші скарги за статтею 3 Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Розглянувши інші скарги заявників, Європейський суд, посилаючись на свою відповідну усталену практику, дійшов висновку, що ці скарги також свідчать про порушення положень Конвенції.

Розглянувши інші скарги у заявах № 12994/23 та № 34562/23, Європейський суд дійшов висновку, що вони не відповідають критеріям прийнятності, передбаченими статтями 34 та 35 Конвенції, або не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї та відхилив цю частину заяв на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. *Вирішує* об'єднати заяви;

2. *Оголошує* прийнятними скарги на неналежні умови тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів і відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту, а також інші скарги за усталеною практикою суду, зазначені у таблиці в додатку, а решту скарг у заявах № 12994/23 та № 34562/23 – неприйнятними;

3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;

4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);

5. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «РАСКІН ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF RASKIN AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 22962/23 та 8 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 12 грудня 2024 року

Заявники трималися під вартою у державних установах «Харківський слідчий ізолятор», «Замкова виправна колонія (№ 58)» та «Кропивницький слідчий ізолятор».

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. Деякі заявники також висунули інші скарги за положеннями Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатували порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Розглянувши інші скарги у заявах № 12191/24, № 12198/24 та № 12199/24 Європейський суд, посилаючись на свою відповідну усталену практику, дійшов висновку, що ці скарги також свідчать про порушення положень Конвенції.

Інші скарги у заявах № 35864/23 та № 35865/23 Європейський суд відхилив на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції, як такі, що не відповідають критеріям прийнятності, або не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

« 1. *Вирішує* об'єднати заяви;

2. *Оголошує* прийнятними скарги на неналежні умови тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів і відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим, а також інші скарги за усталеною практикою Суду, зазначені у таблиці в додатку, а решту скарг у заявах № 35864/23 та № 35865/23 – неприйнятними;

3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;

4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю в додатку);

5. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «РІСТА ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF RISTA AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 6116/23 та 9 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 24 жовтня 2024 року

Заявники трималися під вартою у різних установах Державної кримінально-виконавчої служби України.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. У заяві № 17569/23 заявник висунув інші скарги, які також порушували питання за статтею 5 Конвенції. У заяві № 27448/23 заявник також висунув інші скарги за статтею 3 Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Розглянувши інші скарги у заяві № 17569/23, Європейський суд, посилаючись на свою відповідну усталену практику, дійшов висновку, що ці скарги також свідчать про порушення положень Конвенції.

Розглянувши інші скарги у заяві № 27448/23, Європейський суд дійшов висновку, що вони не відповідають критеріям прийнятності, передбаченими статтями 34 та 35 Конвенції, або не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї та відхилив цю частину заяв на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* прийнятними скарги на неналежні умови тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів і відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту, а також інші скарги за усталеною практикою суду, зазначені у таблиці в додатку, а решту скарг у заяві № 27448/23 – неприйнятними;
3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);
5. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «САПІТАШ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF SAPITASH AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 864/16 та 2 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 12 грудня 2024 року

У 2015 році під час проходження митного контролю заявники скористалися «зеленим коридором», не задекларувавши готівкові кошти, що перевищували дозволений ліміт. Національні суди у різні дати визнали заявників винними у порушенні митних правил, статті 471 Митного кодексу України. На них були накладені адміністративні стягнення у вигляді штрафу разом з конфіскацією суми, що перевищувала дозволений ліміт.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на непропорційні стягнення у справах щодо порушення митних правил – конфіскацію незадекларованої готівки та накладення штрафу. У заявах № 864/16 та № 19254/16 заявники також скаржилися за статтями 6 або 13 Конвенції, що судові провадження у справах щодо порушення митних правил були несправедливими.

Розглянувши скарги заявників за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції Європейський суд дійшов висновку, що втручання у майнові права заявників поклало на них непропорційний тягар з огляду на накладення на них стягнення у вигляді конфіскації всієї надлишкової суми готівки додатково до штрафу та констатував порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції. Водночас Європейський суд нагадав, що встановлення порушення не означає, що заявники не мали нести жодної відповідальності за порушення національного законодавства, яке вони вчинили не задекларувавши готівку.

Щодо інших скарг у заявах № 864/16 та № 19254/16 Європейський суд з огляду на всі наявні в нього матеріали дійшов висновку, що ці скарги не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї, та визнав ці скарги неприйнятними відповідно до пунктів 3 і 4 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* прийнятними скарги за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції, а решту скарг у заявах – неприйнятними;
3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції у зв'язку з непропорційними стягненнями у справах щодо порушення митних правил;
4. *Постановляє*, що встановлення порушення само собою становить достатню справедливую сатисфакцію будь-якої моральної шкоди, якої зазнали заявники;
5. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам у заявах № 19254/16 та № 31952/16 суми, зазначені у таблиці в додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
7. *Відхиляє* решту вимог заявників (у заявах № 19254/16 та № 31952/16) щодо справедливої сатисфакції, а також компенсації судових та інших витрат».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «СЕМЕНЕНКО ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF SEMENENKO AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 33426/23 та 4 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 12 грудня 2024 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на надмірну тривалість кримінальних проваджень та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим.

Європейський суд, розглянувши всі надані йому матеріали, дійшов висновку, що у цих справах тривалість проваджень на національному рівні була надмірною і не відповідала вимозі «розумного строку», а у заявників не було ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цими скаргами. Враховуючи зазначене, Європейський суд констатував порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *«Вирішує»* об'єднати заяви;
2. *«Оголошує»* заяви прийнятними;
3. *«Постановляє»*, що ці заяви свідчать про порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції у зв'язку з надмірною тривалістю кримінальних проваджень та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
4. *«Постановляє»*, що:
  - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені у таблиці в додатку, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «СЕРГІЄНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF SERIYENKO v. UKRAINE)
(Заява № 72678/16)

Стислий виклад рішення від 07 листопада 2024 року

27 вересня 2016 року працівники Національного антикорупційного бюро України (далі – НАБУ) затримали заявника за підозрою у легалізації (відмиванні) майна, одержаного злочинним шляхом. Заявник стверджував, що під час затримання отримав тілесні ушкодження, які були задокументовані після його прибуття до ізолятора тимчасового тримання ГУМВС України у місті Києві. Наступного дня Шевченківський районний суд міста Києва зобов'язав НАБУ провести розслідування за фактом стверджуваного жорстокого поводження. Пізніше заявник подав офіційну скаргу до прокуратури міста Києва на жорстоке поводження з ним.

29 вересня 2016 року Солом'янський районний суд обрав заявнику запобіжний захід у вигляді тримання під вартою. 03 жовтня 2016 року заявник оскаржив цю ухвалу, проте засідання Апеляційного суду міста Києва (далі – апеляційний суд) двічі переносилися, оскільки не були передані матеріали справи із суду першої інстанції. 02 листопада 2016 року апеляційний суд розглянув апеляційну скаргу заявника та залишив її без задоволення.

До березня 2017 року всі напрями розслідування стверджуваного жорстокого поводження із заявником були закриті; було встановлено, що дії працівників НАБУ були правомірними; слідчий НАБУ однією з постанов закриття провадження у зв'язку з відсутністю в діях складу кримінального правопорушення. Заявник оскаржив цю постанову, однак районний суд повернув його скаргу як таку, що була подана після закінчення встановленого законом строку. Заявник не оскаржив це рішення суду.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) у зв'язку із жорстоким поводженням працівників правоохоронних органів під час його затримання та на непроведення ефективного розслідування у зв'язку з цим; за пунктом 4 статті 5 Конвенції та пунктом 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з надмірною тривалістю розгляду скарги заявника на ухвалу суду про застосування до нього запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

Розглянувши скарги заявника Європейський суд нагадав, що з метою проведення ефективного розслідування особи, відповідальні за його проведення, мають бути незалежними від осіб, щодо яких проводиться таке розслідування. Це означає не лише відсутність ієрархічного чи інституційного зв'язку, а й практичну незалежність. Європейський суд зазначив, розслідування стверджуваного жорстокого поводження працівників НАБУ з заявником проводилося тим же органом (тобто самим НАБУ) і що цей факт сам собою свідчив, що розслідування скарг заявника на жорстоке поводження не мало необхідного елементу незалежності, та констатував порушення процесуального аспекту статті 3 Конвенції.

Європейський суд зазначив, що йому не було надано копії постанов НАБУ про закриття кримінального провадження за фактом стверджуваного жорстокого поводження із заявником і не надав жодних пояснень щодо їхньої відсутності. Таким чином, не спростовані твердження заявника, що він був потерпілим від жорстокого поводження працівників правоохоронних органів. Європейський суд вказав, що наведених висновків достатньо для встановлення, що заявник був підданий жорстокому поводженню, яке слід кваліфікувати як нелюдське та таке, що принижує гідність та констатував порушення матеріального аспекту статті 3 Конвенції.

Розглянувши інші скарги заявника Європейський суд зауважив, що апеляційну скаргу заявника на ухвалу суду про застосування до нього запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою апеляційний суд розглянув протягом 28 днів. Розглянувши всі надані йому матеріали та у контексті його висновків в аналогічних справах, Європейський суд дійшов висновку, що розгляд апеляційним судом скарги заявника був надмірно тривалим, та констатував порушення пункту 4 статті 5 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Оголошує* заяву прийнятною;
2. *Постановляє*, що було порушено процесуальний аспект статті 3 Конвенції;
3. *Постановляє*, що було порушено матеріальний аспект статті 3 Конвенції;
4. *Постановляє*, що було порушено пункт 4 статті 5 Конвенції у зв'язку з надмірною тривалістю апеляційного провадження;
5. *Постановляє*, що:
  - (а) упродовж упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику 15 000 (п'ятнадцять тисяч) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
6. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «СИСОЄВА ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF SYSOYEVA AND OTHERS v. UKRAINE)

(Заява № 19524/13 та 6 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 10 жовтня 2024 року

У цій справі заявники зазнали тілесних ушкоджень внаслідок різних обставин, які потребували проведення розслідування. Розслідування проводились з недостатньою ретельністю та оперативністю, провадження неодноразово закривали та відновлювали, повертали справи на додаткове розслідування внаслідок невжиття слідчими необхідних заходів.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на непроведення ефективного розслідування жорстокого поводження, вчиненого приватними особами. У заяві № 43020/19 заявник також висунув інші скарги за статтями 6 та 13 Конвенції з огляду на відповідну усталену практику Європейського суду.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд зазначив, що стаття 3 Конвенції вимагає від органів державної влади не тільки проведення ефективного досудового розслідування стверджуваного жорстокого поводження, навіть якщо таке поводження було вчинено приватними особами, а і щоб національні суди за жодних обставин не допускали випадків, за яких завдані тілесні та моральні страждання залишатимуться безкарними.

Європейський суд вважає під час розгляду фактів справ заявників дійшов висновку, що органи державної влади, які були уповноважені порушити та розслідувати кримінальні провадження, насправді не намагалися оперативної та ретельно розслідувати їх, встановити факти та за потреби притягнути до відповідальності винних осіб. Європейський суд вказав на такі суттєві недоліки досудового розслідування у справах заявників як: невжиття необхідних заходів для проведення ретельного розслідування справи, необґрунтовані та значні періоди бездіяльності, загальний затяжний характер розслідування та провадження у суді, недоліки, визнані самими національними органами влади, неодноразове повернення справи на додаткове розслідування, незабезпечення права заявника на ефективну участь у розслідуванні, безпідставні постанови про закриття справи або зупинення досудового розслідування.

Посилаючись на свою попередню практику у справах проти України Європейський суд дійшов висновку, що проведене у цих справах розслідування не відповідало критеріям ефективності та констатував порушення процесуального аспекту статті 3 Конвенції. Розглянувши інші скарги заявника у заяві № 43020/19 Європейський суд дійшов висновку, що вони також свідчать про порушення Конвенції у контексті висновків в його усталеній практиці.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення статті 3 Конвенції у зв'язку з непроведенням ефективного розслідування жорстокого поводження, вчиненого приватними особами;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю в додатку);
5. *Постановляє*, що:
  - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам, за винятком заявниці у заяві № 19524/13, суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
6. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції у заяві № 55886/18».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «СКРИННИК ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF SKRYNNYK AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 2339/23 та 4 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 28 листопада 2024 року

Заявники трималися під вартою у державній установі «Роменська виправна колонія (№ 56)».

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. У заяві № 2339/23 заявник також висунув інші скарги за статтею 3 Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Розглянувши інші скарги у заяві № 2339/23, Європейський суд відхилив цю частину заяв на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції, як таку, що не відповідає критеріям прийнятності, або не виявляє жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* прийнятними скарги на неналежні умови тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів і відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту, а решту скарг у заяві № 2339/23 – неприйнятними;
3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим;
4. *Постановляє*, що:
  - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «СОТНІКОВ ТА ПАВЕЛКО ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF SOTNIKOV AND PAVELKO UKRAINE)
(Заяви № 39110/23 та № 40281/23)

Стислий виклад рішення від 12 грудня 2024 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 4 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на недоліки у провадженні щодо перегляду законності тримання їх під вартою. У заяві № 40281/23 заявник також висунув інші скарги за положеннями Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд зазначив, що держава, яка запроваджує другий рівень судової інстанції для розгляду питання законності тримання під вартою та клопотань про звільнення з-під варти, повинна в принципі забезпечити, щоб особи, позбавлені свободи, користувалися на етапі оскарження такими самими гарантіями, як і в першій інстанції та констатував порушення пункту 4 статті 5 Конвенції.

Стосовно інших скарг у заяві № 40281/23 Європейський суд, посилаючись на свою усталену практику, дійшов висновку, що ці скарги також свідчать про порушення положень Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *«Вирішує об'єднати заяви;*
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення пункту 4 статті 5 Конвенції у зв'язку з недоліками у провадженні щодо перегляду законності тримання під вартою;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);
5. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «СТАТОЧНЮК ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF STATOCHNYUK AND OTHERS v. UKRAINE)
(заява № 22118/17 та 4 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 28 листопада 2024 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 3 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на надмірну тривалість тримання їх під вартою. Заявники висунули інші скарги, які також порушували питання за положеннями Конвенції з огляду на відповідну усталену практику Європейського суду.

Розглянувши всі наявні в нього матеріали та з огляду на свою практику Європейський суд встановив, що у цій справі тривалість тримання заявників під вартою була надмірною та констатував порушення пункту 3 статті 5 Конвенції.

Стосовно інших скарг заявників Європейський суд дійшов висновку, що вони також свідчать про порушення Конвенції у контексті його висновків в рішеннях у справах проти України.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення пункту 3 статті 5 Конвенції у зв'язку з надмірною тривалістю тримання під вартою;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю в додатку);
5. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави -відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ТЕРЕЩЕНКОВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF TERESHCHENKOV AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 173/22 та 9 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 28 листопада 2024 року

Заявники трималися під вартою у різних установах Державної кримінально-виконавчої служби України.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. Деякі заявники висунули інші скарги, які також порушували питання за Конвенцією. У заявах № 1678/23 та № 16459/23 заявники також висунули інші скарги за різними статтями Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Стосовно інших скарг деяких заявників Європейський суд, посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, дійшов висновку, що ці скарги також свідчать про порушення положень Конвенції.

Європейський суд відхилив інші скарги у заявах № 1678/23 та № 16459/23, на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції як такі, що не відповідають критеріям прийнятності, або не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* прийнятними скарги на неналежні умови тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів і відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту, а також інші скарги за усталеною практикою Суду, наведені у таблиці в додатку, а решту скарг у заявах № 1678/23 та № 16459/23 – неприйнятними;
3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю в додатку);
5. *Постановляє*, що:
  - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ТРАПЕЗНИКОВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF TRAPEZNIKOV AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 56387/11 та 2 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 14 листопада 2024 року

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 1 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на незаконне тримання їх під вартою. У заявах № 56387/11 та № 36842/17 заявники висунули інші скарги за положеннями Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд вказав, що коли постає питання про «законність» взяття під варту лише дотримання національного законодавства недостатньо – будь-яке позбавлення свободи має відповідати меті захисту особи від свавілля.

Розглянувши всі надані йому матеріали та зважаючи на свою практику з цього питання, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі тримання заявників під вартою не відповідало пункту 1 статті 5 Конвенції та констатував порушення цього положення Конвенції.

Розглянувши інші скарги заявників у заявах № 56387/11 та № 36842/17, Європейський суд, посилаючись на свою відповідну усталену практику, дійшов висновку, що вони також свідчать про порушення Конвенції у контексті його висновків в рішеннях у справах, наведених в таблиці у додатку.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- « 1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з незаконним триманням заявників під вартою;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);
5. *Постановляє*, що:
  - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені у таблиці в додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.
6. Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції у заяві № 56387/11».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ФЕСЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF FESENKO v. UKRAINE)
(Заява № 18693/16)

Стислий виклад рішення від 10 жовтня 2024 року

У червні 2009 року заявниця сплатила внесок для членства у приватній кредитній спілці, яка згодом не виконала свого зобов'язання повернути їй сплачені кошти разом із сумою відсотків.

У жовтні 2009 року Господарський суд Запорізької області (далі – господарський суд) відкрив провадження у справі про банкрутство кредитної спілки, наклавши мораторій на погашення заборгованості та призначивши розпорядника майна, а у листопаді 2010 року визнав заявницю, як кредитора. Окрім заявниці, господарський суд визнав вимоги ще 244 кредиторів кредитної спілки.

Починаючи з 2010 року судові засідання у справі неодноразово відкладалися з різних причин, зокрема через неявку сторін або їхніх представників до суду, необхідність отримання додаткових задокументованих доказів та невиконання розпорядником майна або комітетом кредиторів вказівок господарського суду, неможливість господарського суду призначити нового розпорядника майна.

Також господарський суд двічі зупиняв провадження у справі про банкрутство (з 12 березня до 12 грудня 2013 року та з 27 квітня 2018 року до 21 травня 2020 року) до вирішення кримінального провадження, в якому колишні посадові особи кредитної спілки були відповідачами. У травні 2023 року господарський суд знову відклав засідання, не зазначивши дати наступного.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявниця скаржилася за пунктом 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), що тривалість провадження про банкрутство у її справі була несумісною з вимогою «розумного строку».

Розглядаючи скаргу заявниці, Європейський суд зазначив, що на момент ухвалення рішення провадження у справі про банкрутство триває понад чотирнадцять років в одній інстанції. Європейський суд повторив, що саме держава повинна організувати свою правову систему таким чином, щоб дати можливість своїм судам дотримуватись вимоги пункту 1 статті 6 Конвенції, навіть якщо процесуальна ініціатива покладається на сторони провадження.

Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі за затримку, спричинену неспроможністю національного суду призначити нового розпорядника майном має нести відповідальність держава-відповідач. Стверджувана відсутність процесуальної ініціативи з боку комітету кредиторів у провадженні у справі про банкрутство не повинна звільняти державу від її зобов'язань за пунктом 1 статті 6 Конвенції і той факт, що у цій справі причина затримки полягає не в поведінці конкретного суду, а у самому національному законодавстві, не змінює цю оцінку.

Стосовно періодів, коли провадження було зупинене в очікуванні результату вирішення кримінальної справи, Європейський суд не побачив, яким чином судовий процес над колишніми посадовими особами кредитної спілки мав достатній вплив на провадження у справі про банкрутство, щоб виправдати затримку у понад два роки і дев'ять місяців. Також відповідні рішення господарського суду не містили причин для такого тривалого зупинення.

З огляду на зазначене Європейський суд встановив, що тривалість провадження була надмірною та не відповідала вимозі «розумного строку» та констатував порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* заяву прийнятною;
2. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції;
3. *Постановляє*, що:

(a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявниці такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:

(i) 6 600 (шість тисяч шістсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;

(ii) 1 000 (одна тисяча) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості компенсації судових та інших витрат (ця сума має бути сплачена на банківський рахунок її захисника, пана Жовніренка);

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

4. *Відхиляє* решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ЦЮСЬМАК ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF TSYUSMAK v. UKRAINE)
(заява № 5533/23)

Стислий виклад рішення від 14 листопада 2024 року

Під час тримання під вартою в установі виконання покарань заявник страждав на серйозні захворювання, які впливали на його повсякденне життя.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на ненадання йому належної медичної допомоги під час тримання під вартою. Заявник також подав скарги статтею 5 Конвенції на надмірну тривалість тримання під вартою під час досудового розслідування.

Розглянувши скарги заявника та пославшись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд підкреслив, що медична допомога, яка надається в установах виконання покарань, має відповідати тому рівню допомоги, яку державні органи зобов'язалися надавати для всього населення. Розглянувши всі надані йому матеріали, Європейський суд визначив недоліки у лікуванні заявника та дійшов висновку, що у цій справі заявник не отримав належної медичної допомоги під час тримання під вартою, і констатував порушення статті 3 Конвенції.

Стосовно скарг на надмірну тривалість тримання під вартою під час досудового розслідування Європейський суд встановив, що вони свідчать про порушення пункту 3 статті 5 Конвенції у контексті його усталеної практики.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1.Оголошує заяву прийнятною;

2.Постановляє, що ця заява свідчить про порушення статті 3 Конвенції у зв'язку з ненаданням належної медичної допомоги під час тримання під вартою;

3.Постановляє, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);

4.Постановляє, що:

(a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику суму, зазначену у таблиці в додатку; ці суми має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ЧЕРЕДНИЧЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF CHEREDNYCHENKO v. UKRAINE)
(Заява № 33630/17)

Стислий виклад рішення від 07 листопада 2024 року

Заявник, який страждав на шизофренію, перебував в психіатричній лікарні у примусовому порядку з 2011 року, коли було встановлено, що він вчинив убивство у стані недієздатності. Відповідно до діючого на той час законодавства суди періодично, щонайменше кожні шість місяців, переглядали питання тримання заявника у лікарні. 27 жовтня 2016 року Красногвардійський районний суд міста Дніпропетровська (далі – районний суд) задовольнив заяву лікарні, подану 29 вересня 2016 року про продовження строку примусового стаціонарного лікування заявника.

Заявник вважав, що його примусове стаціонарне лікування, продовжене попередньою ухвалою районного суду від 11 квітня 2016 року, закінчилося 11 жовтня 2016 року.

20 жовтня 2016 року захисник заявника подав клопотання *habeas corpus* до національного суду, в якому вимагав негайного звільнення заявника, однак жодного судового рішення у відповідь на це клопотання ухвалено не було.

Апеляційний суд Дніпропетровської області залишив без змін ухвалу районного суду від 27 жовтня 2016 року, зазначивши, що тримання заявника було законним, оскільки заява лікарні про продовження строку його тримання була подана до спливу шестимісячного терміну. Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ повернув без розгляду касаційну скаргу, подану захисником заявника.

У вересні 2018 року заявника було виписано з лікарні для амбулаторного лікування.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за пунктами 1 і 4 статті 5 та статтями 6 і 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на незаконність його тримання в психіатричній лікарні в період з 11 до 26 жовтня 2016 року, оскільки таке тримання не було санкціоноване рішенням суду, і він не мав у своєму розпорядженні ефективної процедури, щоб оскаржити його. Європейський суд вирішив розглянути ці скарги виключно за пунктами 1 і 4 статті 5 Конвенції.

Розглянувши скарги заявника, Європейський суд зауважив, що строк дії ухвали про його примусове стаціонарне лікування, продовжений 11 квітня 2016 року, автоматично закінчився через шість місяців, 11 жовтня 2016 року, і що з цієї дати і до постановлення ухвали національним судом 27 жовтня 2016 року не було судового рішення, яке б санкціонувало подальше тримання заявника у психіатричній лікарні у примусовому порядку. Європейський суд вказав, що тримання заявника в лікарні протягом цього періоду було несумісним із процедурою, передбаченою національним законодавством та констатував порушення пункту 1 статті 5 Конвенції.

Європейський суд зазначив, що немає доказів, що національні суди коли-небудь розглядали клопотання *habeas corpus*, подане захисником заявника і, що навіть припустивши, що 27 жовтня 2016 року районний суд, розглядаючи заяву лікарні про продовження строку примусового лікування заявника, також розглянув по суті клопотання *habeas corpus* захисника, період у сім днів, який минув до того, як національний суд переглянув законність тримання заявника під вартою, не відповідав би вимозі «оперативності».

Більш того, беручи до уваги свої попередні висновки, Європейський суд вказав, що ані позов про відшкодування шкоди, ані касаційна скарга на ухвалу національного суду не надали б заявнику можливості звільнення, поки він був позбавлений свободи з 11 до 26 жовтня 2016 року та констатував порушення пункту 4 статті 5 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. «Оголошує заяву прийнятною;
2. Постановляє, що було порушено пункт 1 статті 5 Конвенції;

3. *Постановляє*, що було порушено пункт 4 статті 5 Конвенції;
4. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:
    - (i) 6 200 (шість тисяч двісті) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;
    - (ii) 1 000 (одна тисяча) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявнику, в якості компенсації судових та інших витрат, які мають бути сплачені безпосередньо на банківський рахунок представника заявника, пана М. Тарахкала;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
5. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ШАЙКОВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF SHAYKOV AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 56961/22 та 15 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 24 жовтня 2024 року

Заявники трималися під вартою в державній установі «Замкова виправна колонія (№ 58)».

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. Деякі заявники також висунули інші скарги за статтею 3 Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Розглянувши інші скарги заявників, Європейський суд дійшов висновку, що вони не відповідають критеріям прийнятності, передбаченими статтями 34 та 35 Конвенції, або не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї та відхилив цю частину заяв на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* прийнятними скарги на неналежні умови тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів і відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту, а решту скарг у заявах – неприйнятними;
3. *Постановляє*, що ці скарги свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
4. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ШЕМЕТ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF SHEMET v. UKRAINE)

(Заява № 17019/15)

Стислий виклад рішення від 24 жовтня 2024 року

У 2014 році заявниця подала позов проти управління Пенсійного фонду України в Міжгірському районі Закарпатської області (далі – УПФУ), вимагаючи перерахунку її пенсії за віком, а також компенсацію у зв'язку із затримкою виплати нарахованих доходів, у тому числі пенсій та соціальних виплат, більш ніж на один місяць.

Міжгірським районним судом Закарпатської області (далі – суд першої інстанції) було частково задоволено позов заявниці та зобов'язано УПФУ здійснити перерахунок та виплату пенсії заявниці за певний період. Вимога заявниці щодо компенсації залишилася без розгляду.

Заявниця звернулася із заявою про ухвалення додатково судового рішення для розгляду, *inter alia*, її вимоги про компенсацію. У різні дати 2014 року національні суди трьох інстанцій ухвалювали додаткові рішення у зв'язку з цим і вносили певні зміни до резолютивної частини постанови суду першої інстанції, однак вимога заявниці про компенсацію не згадувалася.

Додатково заявниця оскаржила постанову суду першої інстанції в частині щодо залишення без розгляду її вимоги як такої, що була подана поза встановленим строком. Львівський апеляційний адміністративний суд та Вищий адміністративний суд України залишили без задоволення вимогу заявниці, як необґрунтовану.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявниця скаржилася за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) у зв'язку з відмовою у доступі до суду, оскільки національні суди не розглянули та не ухвалили рішення у зв'язку з її вимогою про компенсацію, не вирішивши важливий елемент її спору щодо пенсійних виплат. Європейський суд вирішив розглянути цю скаргу виключно за пунктом 1 статті 6 Конвенції.

Розглянувши скарги заявниці, Європейський суд зазначив, що, хоча заявниця послідовно висувала вимогу про компенсацію додатково до вимоги про перерахунок її пенсії, національні суди не розглянули перше питання в жодному своєму рішенні, не пояснивши причини такого процесуального підходу. Європейський суд вказав, що така ситуація становила відмову у правосудді, що порушувало саму суть права заявниці на доступ до суду та констатував порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. *Оголошує* заяву прийнятною;

2. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції;

3. *Постановляє*, що:

(a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявниці такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:

(i) 3 600 (три тисячі шістсот) євро в якості відшкодування моральної шкоди та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися;

(ii) 1 000 (одна тисяча) євро в якості компенсації судових та інших витрат та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявниці;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ШИНКАРЕНКО ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF SHYNKARENKO AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 22822/23 та 6 інших заяв)

Стислий виклад рішення від 12 грудня 2024 року

Заявники трималися під вартою у державній установі «Житомирська установа виконання покарань (№ 8)».

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 3 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неналежні умови тримання їх під вартою та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим. Деякі заявники також висунули інші скарги за положеннями Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд нагадав, що під час встановлення, чи є умови тримання такими, «що принижують гідність» у розумінні статті 3 Конвенції, серйозний брак простору у в'язничних камерах вважається дуже впливовим чинником та може становити порушення як сам собою, так і в сукупності з іншими недоліками. Посилаючись на свою попередню практику, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі умови тримання заявників під вартою протягом вказаних у таблиці в додатку періодів були неналежними, а також, що заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з цим та констатував порушення статей 3 і 13 Конвенції.

Стосовно інших скарг заявників Європейський суд, посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, дійшов висновку, що ці скарги також свідчать про порушення положень Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* прийнятними;
3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення статей 3 і 13 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання під вартою та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту;
4. *Постановляє*, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю в додатку);
5. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ЯКОБСОН ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF YAKOBSON v. UKRAINE)
(Заява № 77736/12)

Стислий виклад рішення від 21 листопада 2024 року

У червні 2005 року колишній власник будинку, який перший заявник придбав у 2003 році на проведених державною виконавчою службою прилюдних торгах, подав позов, вимагаючи повернути йому будинок як незаконно проданий. Будинок був виставлений на продаж на прилюдні торги, оскільки дружина колишнього власника, яка передала будинок банку у заставу у зв'язку з наданим кредитом, не виконала своїх зобов'язань щодо погашення кредиту. Згодом до провадження було долучено позовну вимогу про виселення заявника та членів його родини (далі – заявники).

У грудні 2011 року після завершення двох розглядів справи у трьох інстанціях Тисменицький районний суд (далі – районний суд) відмовив у задоволенні позовів колишнього власника будинку, постановивши, що продаж будинку був законним.

Апеляційний суд Івано-Франківської області у січні 2012 року задовольнив апеляційну скаргу спадкоємиці колишнього власника та встановив, що з огляду на різні недоліки, договір застави, звернення стягнення та продаж будинку повинні були бути визнані недійсними; право власності першого заявника мало бути визнане недійсним; а його сім'я мала бути виселена, оскільки вони втратили право проживати у будинку. Крім того, суд зобов'язав банк відшкодувати першому заявнику кошти, отримані від продажу, і зобов'язав виконавчу службу відшкодувати йому суму, отриману в якості винагороди.

Заявники подали касаційну скаргу, стверджуючи, що апеляційний суд помилково скасував рішення районного суду, стверджуючи, що позбавлення їх володіння їхнім єдиним житлом і виселення з нього поставило б їх у складне становище. У червні 2012 року Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ відхилив касаційну скаргу заявників, підтримавши обґрунтування апеляційного суду, і до січня 2013 року заявників було виселено. Згодом заявники подали позов проти спадкоємиці колишнього власника та виконавчої служби щодо різниці між ухваленим судами відшкодуванням та ринковою вартістю будинку у 2012 році. Суд першої інстанції залишив позов проти виконавчої служби без задоволення як необґрунтований. Апеляційна скарга заявників не була розглянута, оскільки перший заявник не сплатив судовий збір.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 6, 8 і 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) та за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції на те, що вони незаконно і несправедливо були позбавлені їхнього будинку і виселені з нього, а також на справедливість та тривалість цивільного провадження й доступ до апеляційного суду.

Розглядаючи скаргу заявників щодо незаконного і несправедливого позбавлення їхнього будинку, Європейський суд зазначив, що згідно з його поточною усталеною практикою право проживати у певній нерухомості, яким особа не володіє, за загальним правилом не становить «майно» і як результат визнав цю скаргу прийнятною щодо першого заявника та відхилив її щодо інших заявників як несумісну за критерієм *ratione materiae* зі статтею 1 Першого протоколу до Конвенції.

Перший заявник був позбавлений свого права власності на будинок, оскільки суди встановили, що приватні суб'єкти та представники держави, залучені до вчинення сукупності правочинів, які завершилися продажем будинку, вчинили низку протиправних дій та бездіяльності. Хоча першому заявнику було присуджено суму, що дорівнювала вартості придбання будинку, майже одна третина цього відшкодування, яку мала сплатити виконавча служба не була сплачена з 2012 року. Цю суму було присуджено майже через десять років з дати, коли її було сплачено для придбання відповідного будинку без врахування інфляції, коливання ринкових цін на нерухомість або інших чинників, зумовлених плином часу. Загальна сума відшкодування, окрім того, що вона була виплачена лише частково, становила на той момент приблизно лише одну п'яту ринкової вартості будинку.

Європейський суд зазначив, що в результаті рішень, ухвалених національними судами з метою захисту прав спадкоємиці колишнього власника витрати на відшкодування шкоди, завданої неправомірними діями третіх осіб були перекладені на першого заявника, який не був відповідальним за ці неправомірні дії. Ці висновки разом із висновками про несплату присудженого судом відшкодування виконавчою службою свідчать, що перший заявник зазнав індивідуального та надмірного тягара у зв'язку з позбавленням власності. Отже, було порушено статтю 1 Першого протоколу до Конвенції.

Також Європейський суд дійшов висновку, що скарги заявників за статтею 8 Конвенції на їхнє виселення є прийнятними та свідчать про порушення цього положення у контексті принципів, розроблених у його усталеній практиці.

Щодо скарг за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції Європейський суд дійшов висновку, що він розглянув основні юридичні питання в цій справі і немає потреби розглядати подальші скарги.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* прийнятними скарги, подані першим заявником за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції, і скарги, подані всіма заявниками за статтею 8 Конвенції, а скарги, подані другою, третім і четвертим заявниками за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції – неприйнятними;
2. *Постановляє*, що було порушено статтю 1 Першого протоколу до Конвенції щодо першого заявника;
3. *Постановляє*, що було порушено статтю 8 Конвенції щодо усіх заявників;
4. *Постановляє*, що немає потреби розглядати питання прийнятності та суті скарг за статтями 6 і 13 Конвенції;
5. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити усім заявникам спільно загальну суму у розмірі 26 000 (двадцять шість тисяч) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися на цю суму; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
6. *Відхиляє* решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції.